

TANÍTÁSOK — VÁZLATOK.

1946. december 2. hete.

Általános iskola III. osztály.

A tanítás anyaga: Mese c. költemény tárgyalása.

I. *Előkészítés.* a) Számonkérés. Az előző órában olvasott hasonló tárgyú olvasmányok felújítása, különösen a karácsonyi hangulatúaké.

b) Ráhangolás. Ki volt már távol szüleitől? Mit éreztetek nemsokára, ahogy távol voltatok? Jól bántak ott veletek? Szerettek? Mégis hová vágytatok? Jön a karácsony. Hová vágyik ilyenkor minden ember? Miért? Mit ünnepelünk karácsonykor? Kik vannak ilyenkor együtt a családban? Mit csinál édesanyátok, ha hiányzik valaki? Bizonyosan minden jó falatnál reagondol, s félreteszi a legjobb darabokat, hogy elküldje neki.

c) Célkitűzés. Győry Vilmost ismeritek már. Milyen verset tanultunk tőle? Most ismét hozzá fordulunk, mondja el ő szép meséjét az egyszeri kisleányról, aki elszakadt hazulról, s egy gyönyörű királyi urvarba tévedt.

II. *Tárgyalás.* a) A költemény bemutatása.

M E S E.

Mesebeli kis királyhoz
Betévedt egy kis leány,
Hogy az éppen ozsonnázott
Tulipános udvarám.

„Köszönöm a meghívását,
De el nem fogadhatom,
Szalmatetős kicsi kunyhó.
Az a ház, hol én lakom.

„Ugy-e, szép itt, ugy-e, jó itt?
Nézz csak ide, meg oda!
Bársóny itt a gyepes udvar,
Drágakő a palota.

A mi libánk közönséges,
Nem aranyos a cicánk,
De ott van a két testvérem
S édesapám, meg anyám.

Nézd, a libám ezüsttollú,
Aranyszőrű a cicám.
Ugy-e, itt maradsz minálunk
Örökre, te kis leány?”

Ha ölelnék, ha csókolnák
S fejem rájuk hajthatom:
Szalmatetős kicsi kunyhót
A világért nem adom!”

(Győry Vilmos.)

b) A költemény által keltett emlékek, élmények felelevenítése és megbeszélése.

A költeményt újból elolvassuk gondolatesoportonként:

a) A kis király szíves marasztalása;

b) A szegény kis leány válasza.

c) A költeményt újból elejétől végig elolvastatjuk.

d) Dramatizálás. Játsszuk meg ezt a kis mesét. Ki lesz a kis leány? Ki lesz a kis király? Te olvasod az első versszakot! Próbáljuk meg csak! Most csak ők hárman olvassák! Hallgassuk!

e) Elmélyítés. Községünkben minden családban mindenki itthon van már? Kik hiányoznak? (A hadifoglyok.) Milyen

lesz a távollevők itthonmaradottjainak karácsonya? Hogyan élnek ezek a szegény emberek? Van kisgyermekük? (Ha az osztály tanulói között is van ilyen gyermek, akkor rájuk fordítjuk a szót, de úgy, hogy ne éleződjön ki a dolog.) Bizony, gyermekek, ahol hiányzik az édesapa, a kenyeret kereső fiú, nehéz ott az élet. Talán még a mindennapi kenyér is hiányzik vagy szűkös. Talán meleg ruhájuk sincsen? Ezzel szemben milyen jó azoknak, akiknek mindez megvan. Hogyan tudnánk segíteni ezeken a szegény elhagyottakon, magukramaradottakon, gyermekeken? (Megbeszélés. Irányítsuk úgy a beszélgetést, hogy az tényleges segítségre vezessen, amit az osztály közösen, közös munkával, gyűjtéssel juttat el még karácsony előtt néhány ilyen családhoz.)

Ha ez meglesz, gyermekek, mi leszünk boldogabbak. Miért? Olyan jó másokkal jót tenni? Bizony, gyermekek, nincsen annál nagyobb öröm a földön, mint ha másokon segíthetünk! Ez a legnagyobb jutalom!

III. *Összefoglalás.* Házi feladat: Mit adhatunk a magukramaradottak gyermekeinek? (Írásbeli feladat.)

1946. december 1. hete.

Általános iskola IV. osztály.

A tanítás anyaga: A sertés.

I. *Előkészítés.* a) Számonkérés. A múlt órán tanult anyag felújítása és számonkérése a szokásos módon.

b) Áthajlás és érdeklődés-keltés. Itt a december. Hidegre fordult az idő. Reggel, amikor iskolába jöttök, itt is, ott is, disznósívitást hallotok. Van nagy sürgés-forgás a házakban. Még a legapróbb gyerekek is ott lábatlankodnak, mert látni szeretnék, hogyan készül a sokféle jó, a hurka, kolbász, mint kerül ki a széksonka, meg a ... kocsonya. (Ezt is úgy vágják ki a sertésből!) Ismerkedjünk meg jobban most a leghasznosabb háziállattal, a sertéssel.

c) Célkitűzés.

II. *Tárgyalás.* a) A sertésről szerzett eddigi ismereteikről számoljanak be a tanulók közös megbeszélés formájában.

b) Az anyag rendezése. Alig van magyar falusi, tanyai ház, ahol legalább egy sertés ne hízna. Még a szegény ember is megvonja magától nyáron a falatot, csak hogy télire levághassa malackáját. Minden porckája felhasználható, megehető. Egy szögedi író, Tömörkény István el is nevezte tréfásan „öszömadtának”.

Ha koponyáját megnézzük (táblai rajz), azt látjuk, hogy a sertés fogazata sem a húsevőkével, sem a növényevőkével nem egyezik meg.

Hat-hat metszőfoga előreáll és tompahegyű. Ezekkel magvakat, rovarokat szedgethet föl, vagy gyalú módjára vés vele darabokat a tökből, répából, esetleg más húsos növényrészekből. Ezek után kisebb hézag, majd egy-egy felső és egy-egy alsó agyara következik. Ezek a mi szemfogainknak felelnek meg. Ha